

OBČANSKÉ PRÁVO

DĚDICKÉ PRÁVO
ZÁVAZKOVÉ PRÁVO
RODINNÉ PRÁVO

JUDr. Eva Dobrovolná, Ph.D., LL.M.

Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně

DĚDICKÉ PRÁVO

ZÁKLADNÍ PŘEHLED

- Dědické právo je právo na pozůstalost nebo na poměrný podíl z ní
- **Zůstavitelem** může být pouze fyzická osoba, jejíž majetek má být v okamžiku její smrti předmětem dědického řízení
- **Dědicem** může být nejen osoba fyzická, ale i právnická, vznikla-li do jednoho roku od smrti zůstavitele (§ 1478 OZ), dále stát
- Posílení vůle a volnosti rozhodování zůstavitele
- **Zřeknutí se dědického práva** (1484 odst. 1 OZ)
- **Vzdání se dědictví** (§ 1490 odst. 1 OZ)
- **Dědické tituly**
 - Zákon
 - Závěť
 - Dědická smlouva
- **Odkaz**
- **Dědické substituce**
 - Obecné náhradnictví
 - Svěřenecké nástupnictví

ZÁKLADNÍ PŘEHLED II.

▪ **Odpovědnost dědiců za dluhy zůstavitele:**

- NOZ posiluje pozici věřitelů tím, že primárně dochází k přechodu povinnosti k úhradě dluhů v plném rozsahu. Dědic musí uhradit zůstavitelovy dluhy i nad rozsah nabytého dědictví, případně ze svého výlučného majetku.
- Dědic má právo vyhradit si soupis pozůstalosti, uplatní-li je do jednoho měsíce ode dne, kdy ho soud o tomto právu vyrozuměl (§ 1675 OZ).

▪ **Právo na povinný díl a nepominutelný dědic:**

- Za nepominutelné dědice jsou dnes považováni jen potomci zůstavitele, přičemž se rozlišuje mezi potomky zletilými a nezletilými.
- Nepominutelnými dědici jsou dle OZ (§ 1643 odst. 1) děti zůstavitele a nedědí-li, pak jsou jimi jejich potomci. Nová úprava přináší posílení pořizovací svobody zůstavitele, jelikož se snižuje rozsah práva nepominutelných dědiců na jejich zákonný dědický podíl. V případě nezletilého potomka jsou to 3/4 jeho zákonného dědického podílu a v případě zletilého potomka pak 1/4 zákonného dědického podílu.

▪ **Vydědění:**

Vydědit lze potomka z těchto zákonem stanovených důvodů:

- potomek v rozporu s dobrými mravy neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc v nemoci, ve stáří nebo v jiných závažných případech,
- zůstavitele trvale neprojevuje opravdový zájem, který by jako potomek projevovat měl,
- byl odsouzen pro úmyslný trestný čin k trestu odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku,
- trvale vede nezřízený život.

ZÁVAZKOVÉ PRÁVO

obecná část

Základní zásady I.

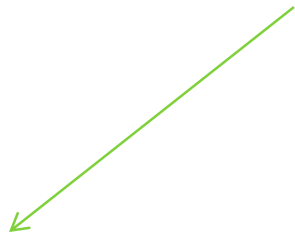
- **závazek** označuje vztah mezi věřitelem a dlužníkem, jehož obsahem jsou práva a povinnosti těchto dvou (či více) osob v rámci tohoto vztahu. Věřitel má **pohledávku** – tj. právo od dlužníka požadovat, aby pro něj (či pro jiného) např. něco vykonal. Naopak dlužník má **dluh**.
 - Právní úprava závazkového práva je dispozitivní; závazky mají účinky inter partes.
 - Prvky závazkového právního vztahu:
 - A) SUBJEKTY
 - B) OBJEKT
 - C) OBSAH (+ naturální závazky)
 - **Sjednocení smluvního práva**
 - **Důraz na autonomii vůle smluvních stran**
 - **Ochrana slabší smluvní strany**
 - **Ochrana spotřebitele**
-

Základní zásady II.

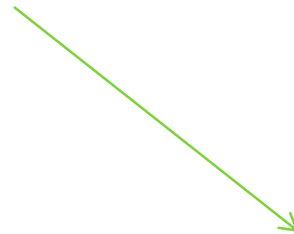
- **DRUHY ZÁVAZKŮ:**
 - A) kauzální a abstraktní
 - B) synallagmatické a asynallagmatické
 - C) úplatné a bezúplatné
 - D) jednoduché a společné (Společné závazky: záleží, zda je plnění dělitelné nebo nedělitelné. U nedělitelného plnění dlužnická/věřitelská solidarita)

- **ZPŮSOB VZNIKU ZÁVAZKŮ:**
 - A) SMLUVNÍ ZÁVAZKY
 - Kontraktní
 - Kvazikontraktní (např. nepřikázané jednání)
 - B) MIMOSMLUVNÍ ZÁVAZKY
 - závazky deliktní
 - Závazky kvazideliktní (např. bezdůvodné obohacení)
 - z jiných právních skutečností

PRÁVNÍ SKUTEČNOSTI

SUBJEKTIVNÍ
(závislé na vůli subjektů)
Např. právní jednání

OBJEKTIVNÍ
(nezávislé na vůli subjektů)
Např. čas

PRÁVNÍ JEDNÁNÍ I.

- NOZ nahrazuje pojem právní úkon (§ 34 OZ) novým pojmem právní jednání (§ 545 NOZ).
- Právní jednání je projev vůle, který působí vznik, změnu nebo zánik právního vztahu.
- Právní jednání obsahuje:
 - Složky podstatné
 - Složky obvyklé (např. místo a čas plnění)
 - Složky nahodilé (např. podmínka či doložení času)
- Výklad právních jednání:
 - Podle obsahu
 - Právní jednání vyjádřené slovy nebo jinak podle úmyslu jednajícího, který byl druhé straně znám nebo musel být znám. Pokud úmysl jednajícího zjistit nelze, pak se projevu vůle přisuzuje takový význam, který by mu zpravidla přikládala osoba v postavení toho, komu je projev vůle určen.
 - Přihlíží se k praxi zavedené mezi stranami, k tomu, co právnímu jednání předcházelo a k tomu, co daly strany následně najevo.
- Účinky právního jednání – teorie dojití
- Forma právního jednání:
 - Zákonem stanovená (např. převod nemovitosti)
 - Smluvní
- Soukromá a veřejná listina (rozdíl je v důkazu pravosti a správnosti, jakož i skutečnosti, která byla listinou potvrzena)

PRÁVNÍ JEDNÁNÍ

```
graph TD; A[PRÁVNÍ JEDNÁNÍ] --> B[ZDÁNlivÉ (neexistentní)]; A --> C[EXISTENTNÍ]; C --> D[PLATNÉ]; C --> E[NEPLATNÉ]; E --> F[RELATIVNĚ]; E --> G[ABSOLUTNĚ];
```

The diagram is a hierarchical flowchart. At the top is a purple box labeled 'PRÁVNÍ JEDNÁNÍ'. Two green arrows point down from it to two teal boxes: 'ZDÁNlivÉ (neexistentní)' on the left and 'EXISTENTNÍ' on the right. From the 'EXISTENTNÍ' box, two green arrows point down to a light green box labeled 'PLATNÉ' and a red box labeled 'NEPLATNÉ'. From the 'NEPLATNÉ' box, two red arrows point down to two pink boxes: 'RELATIVNĚ' on the left and 'ABSOLUTNĚ' on the right. On the far left of the slide, there is a vertical bar with four colored segments: black, light blue, yellow, and pink.

ZDÁNlivÉ
(neexistentní)

EXISTENTNÍ

PLATNÉ

NEPLATNÉ

RELATIVNĚ

ABSOLUTNĚ

PRÁVNÍ JEDNÁNÍ II.

- **ZDÁNLIVÉ PRÁVNÍ JEDNÁNÍ** (§§ 551 – 554 NOZ). Tzv. nicotné jednání, ke kterému se nepřihlíží, neboť nemá právní relevanci. O zdánlivé právní jednání půjde v těchto případech:
 - § absence vůle jednající osoby,
 - § zjevné neprojevení vážné vůle,
 - § nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost určit obsah právního jednání, a to ani výkladem.

NOZ klade důraz na lidskou svobodu a autonomii vůle, z tohoto důvodu je na právní jednání třeba dříve hledět jako na platné než jako na neplatné (§ 574 NOZ).

- **NEPLATNÉ PRÁVNÍ JEDNÁNÍ**

A. ABSOLUTNÍ NEPLATNOST PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ. - je § 588 NOZ: „Soud přihlédne i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se zjevně **příčí dobrým mravům**, anebo které **odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek**. To platí i v případě, že právní jednání zavazuje k plnění od počátku nemožnému.“

B. RELATIVNÍ NEPLATNOST PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ. Jde-li o neplatné právní jednání, půjde **zásadně** o neplatnost relativní. Dotčený subjekt musí neplatnost namítnout (§ 586 NOZ), jinak se právní jednání považuje jako na platné. Soud k němu nepřihlíží z úřední povinnosti. Mezi hlavní důvody neplatnosti náleží (§§ 580 - 582 NOZ): I. rozpor s dobrými mravy, II. rozpor se zákonem, III. počáteční nemožnost plnění, IV. nezpůsobilost nebo neschopnost právně jednat, V. nedostatek formy, VI. OMYL bude znamenat neplatnost, jestliže jej druhá strana vyvolá (§ 583 NOZ).

- **RELATIVNĚ NEÚČINNÉ PRÁVNÍ JEDNÁNÍ** – zkracuje-li právní jednání dlužníka uspokojení vykonatelné pohledávky věřitele, má věřitel právo se v zákonem stanovených lhůtách domáhat se, aby soud určil, že právní jednání dlužníka není vůči věřiteli právně účinné (§ 578 a násl. NOZ)

ČAS, PROMLČENÍ, PREKLUZE I.

ČAS může být významný jako:

- pevně stanovené datum, přesně stanovený čas
- doba - časový úsek, jehož uplynutím zaniká právo nebo povinnost bez dalšího
- lhůta - časový úsek stanovený k uplatnění práva

PROMLČENÍ:

- Není-li právo vykonáno v promlčecí lhůtě, promlčí se a dlužník není povinen plnit. Plní-li však dlužník po uplynutí promlčecí lhůty, nemůže požadovat vrácení toho, co plnil. Plnění tak není bezdůvodným obohacením, naopak závazek k plnění existuje dál ve formě naturální obligace.
- Promlčením právo nezaniká, je však oslabeno - namítne-li povinný námitku promlčení před soudem, nelze promlčené právo oprávněnému přiznat. Podmíněně tedy zaniká nárok, nikoli právo! Právo se stalo nevynutitelným. Námitky promlčení se nelze předem platně vzdát.
- Základní subjektivní promlčecí lhůta je dle ustanovení § 629 NOZ tříletá, pro majetková práva je dán rámeček objektivní lhůty desetileté (není-li v zákoně stanoveno jinak). Zvláštní ustanovení k délce promlčecí doby jsou obsažena v § 631 – 644 NOZ. Strany si však mohou ujednat kratší nebo delší promlčecí lhůtu (což podle účinného OZ možné nebylo) než stanoví zákon

ČAS, PROMLČENÍ, PREKLUZE II.

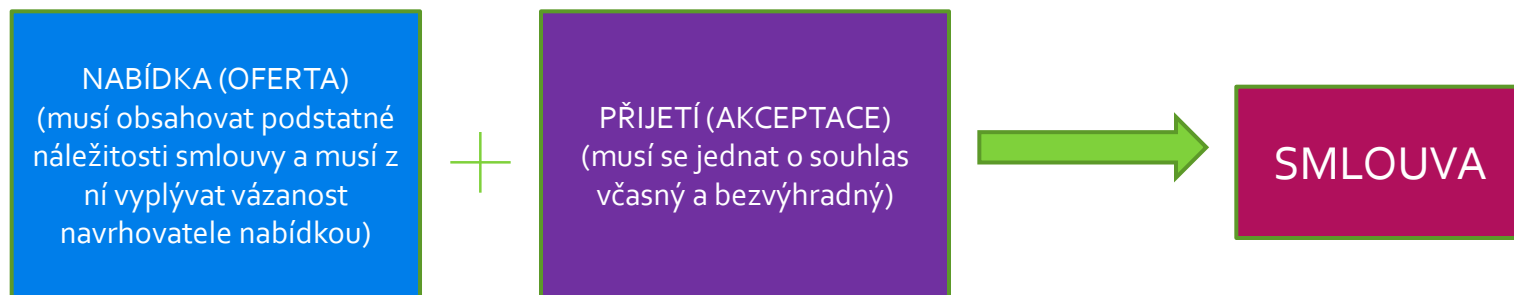
- **Počátek promlčecí lhůty:**
 - právo vymahatelné u orgánu veřejné moci (např. u soudu): promlčecí lhůta začíná běžet ode dne, kdy mohlo být právo u tohoto orgánu uplatněno poprvé; při posuzování, kdy mohlo být právo uplatněno poprvé, se však uplatňuje se subjektivní princip – záleží, kdy se oprávněná osoba o možnosti právo uplatnit u soudu dozvěděla, nebo kdy se mohla a měla dozvědět.
 - Jiný počátek např. u náhrady škody - promlčecí lhůta počíná běžet ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a osobě povinné k její náhradě nebo u bezdůvodného obohacení - promlčecí lhůta počíná běžet od dne, kdy se ochuzený dozví o tom, že k bezdůvodnému obohacení došlo a osobě povinné k vydání bezdůvodného obohacení
- **Běh promlčecí lhůty:**
 - Pokud zákon hovoří o „**nepočne běžet**“, znamená to, že k počátku běhu promlčecí doby nemůže dojít, dokud trvá zákonem předvídaná skutečnost (např. manželství či společná domácnost apod). Pokud již promlčecí doba běžet začala, tak v této době neběží, tzn. **se staví**.
 - **Přerušení** promlčecí lhůty znamená, že končí dosavadní promlčecí lhůta končí a začne běžet nová (např. u uznání dluhu desetiletá; pokud však dlužník v uznání uvede i den, do kdy splní, začne běžet nová promlčecí lhůta od tohoto dne)
 - **Obnovení nároku a běh nové promlčecí lhůty** nastává u již promlčených závazků v případě, že dlužník tento svůj závazek uznal. Nárok se obnoví a začne běžet nová promlčecí lhůta ode dne uznání, příp. ode dne, který byl dlužníkem určen pro splnění.

PREKLUZE

- K prekluzi dochází, pokud marně uplyne lhůta pro uplatnění práva a zákon s tím výslovně spojuje následek prekluze. Dlužník nemusí vznášet námitku, soud přihlíží k prekluzi z úřední povinnosti, neboť v případě prekluze dochází k zániku práva, a tudíž jej soud nemůže jako neexistující přiznat. Plnění by potom bylo plněním bez právního důvodu a znamenalo by bezdůvodné obohacení. Ustanovení o běhu promlčecí lhůty pak platí obdobně i pro prekluzivní lhůtu.

Uzavírání smluv I.

- Smlouva je projev vůle, který působí následky v něm vyjádřené, ale i následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran.
- Postup při uzavření smlouvy
 - Může být sjednán nebo vyplývat ze zákona
 - Povinnosti předsmluvní
 - Informační povinnost
 - Povinnost jednat poctivě
 - Povinnost chránit důvěrné informace

Uzavírání smluv II.

- Smlouvy pojmenované a nepojmenované
- Součástí smluv bývají často soukromé obchodní podmínky. Lze sjednat, že budou přiměřeně jednostranně změněny, ovšem dotčené straně to musí být oznámeno a musí mít právo změnu odmítnout či ukončit závazek. Neočekávaná ustanovení jsou neúčinná.
- Forma smlouvy
- Zvláštní způsoby uzavírání smluv
 - Veřejná soutěž
 - Dražba
 - Veřejná nabídka
 - Veřejný příslib
- Smlouva o smlouvě budoucí
 - Zavazuje uzavřít po vyzvání (vyzvat lze do smluvené doby, jinak 1 rok) budoucí smlouvu; musí obsahovat budoucí ujednání alespoň obecným způsobem.
 - Možnost soudu určit obsah smlouvy
 - Změna okolností je důvodem zániku povinnosti budoucí smlouvu uzavřít.

Základní instituty obecné části závazkového práva I.

- **Předsmluvní odpovědnost** - Pokud někdo zahájí jednání o smlouvě jen na oko nebo v takovém jednání pokračuje, aniž má v úmyslu smlouvu skutečně uzavřít, má být odpovědný za případnou škodu, která druhé straně vznikne
- **Změna okolností** - Dojde-li po uzavření smlouvy k podstatné změně okolností, která působí hrubý nepoměr v právech a povinnostech stran, zakládají ustanovení § 1765 a násl. straně právo domáhat se vůči druhé straně toho, aby bylo obnoveno jednání o smlouvě za účelem její změny. Pokud se strany v přiměřené lhůtě nedohodnou na změně smlouvy, může se kterákoli z nich obrátit na soud a požadovat, aby závazek změnil či zrušil
- **Lichva a neúměrné zkrácení** - jako neúměrné zkrácení NOZ označuje případy, kdy se strany zaváží k vzájemnému plnění, přičemž plnění jedné ze stran je v hrubém nepoměru k tomu, co poskytla protistrana
- **Úroky z prodlení** - § 1806 připouští, aby si strany ujednaly placení úroků z úroků již splatných; k ochraně dlužníka slouží pravidlo § 1805, dle něhož může věřitel, který bezdůvodně otál s uplatněním své pohledávky, požadovat úroky maximálně do výše jistiny.

Základní instituty obecné části závazkového práva II.

- **Smlouvy uzavírané adhézním způsobem** – aby nedocházelo k tomu, že silnější strana jednostranně vnutí slabšímu smluvnímu partnerovi smluvní podmínky, jejichž obsah neměl možnost reálně ovlivnit, stanoví §§ 1798 - 1801 NOZ určité ochranné limity.

Adhézní smlouva je smlouva, jejíž základní podmínky byly určeny jednou ze smluvních stran nebo podle jejich pokynů, aniž měla slabší strana příležitost obsah těchto základních podmínek ovlivnit

- **Záloha** – to, co dala jedna strana druhé před uzavřením smlouvy
- **Závdavek** – potvrzuje uzavření smlouvy, musí být ujednáán a dán nejpozději při uzavření smlouvy; pokud není dluh splněn tím, do dal závdavek, může si druhá strana závdavek ponechat. Pokud tato druhá strana dala závdavek, má právo požadovat, aby jí bylo vydáno dvojnásobně tolik nebo aby dlužník splnil dluh a není-li to možné, pak náhradu škody
- **Spotřebitelské smlouvy:**
 - Spotřebitel: každý člověk, který jedná mimo rámec své podnikatelské činnosti či mimo rámec samostatného výkonu povolání
 - Podnikatel : ten, kdo vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem a činí tak soustavně za účelem dosažení zisku
 - Informační povinnosti podnikatele
 - Zakázaná ujednání
 - Uzavírání smluv distančním způsobem (na dálku)
 - Uzavírání smluv mimo obchodníprostory
 - Neobjednané plnění
 - Finanční služby
 - Timesharing (dočasné užívání ubytovacího zařízení a jiné rekreační služby)

Změna závazků

- Změna v subjektech závazku
 - Změna v osobě věřitele (postoupení pohledávky)
 - Změna v osobě dlužníka
 - Převzetí dluhu
 - Přistoupení k dluhu
 - Postoupení smlouvy
 - Změna v obsahu závazku
 - Novace
 - Narovnání
-

Zajištění závazků I.

■ Zástavní právo

- účelem je zajištění dluhu, a to jak peněžitého, tak nepeněžitého
- Zástavou (tedy tím, co dluh zajišťuje) může být každá věc, či jiná majetková hodnota, s níž lze obchodovat.
- Novinkou NOZ je úprava zastavení cizí věci v zastavárenském závodu
- Vznik zástavního práva
- Redukce zakázaných ujednání v zástavních smlouvách
- možnost ujednání, dle něhož si věřitel může zástavu ponechat – a to buď za libovolnou, či určenou cenu
- možnost využít institutu tzv. uvolněné zástavy
- nově lze využít institutu tzv. plovoucí zástavy

■ Zadržovací právo

■ Ručení

- Vzniká písemným prohlášením ručitele, že uspokojí věřitele, pokud dlužník nesplní věřiteli svůj dluh
- Ručení předpokládá platný dluh dlužníka, lze zajistit i část dluhu
- Věřitel má právo požadovat splnění po ručiteli, nesplní-li dlužník v přiměřené lhůtě dluh, ač k tomu byl věřitelem v písemné formě vyzván
- Ručitel má vůči věřiteli všechny námitky, které by měl dlužník
- Ručení zaniká zánikem dluhu; nezaniká však, pokud dluh zanikl pro nemožnost splnění dlužníka

Zajištění závazků II.

- **Zajišťovací převod práva**
 - Dlužník nebo třetí osoba zajišťuje dluh tím, že věřiteli dočasně převede své právo (§ 2040 a násl. OZ)
 - Má se za to, že zajišťovací převod práva je převodem s rozvazovací podmínkou, že dluh bude splněn
 - Pokud se týká věci zapsané ve veřejném seznamu, vznikne zápisem do tohoto seznamu
 - Pokud pomine důvod zajištění, věřitel umožní osobě, která zajištění poskytla, výkon práva v předešlém rozsahu; zároveň jí vydá vše, co z převedeného práva získal; započte si náklady, které s výkonem zajišťovacího převodu práva vynaložil
 - Není-li dluh splněn, stane se převod práva nepodmíněným a dlužník předá věřiteli vše, co je nutné k výkonu práva; pokud cena jistoty přesahuje dluh, vyplatí dlužníkovi rozdíl
- **Srážky ze mzdy**
 - Na základě dohody dlužníka nebo věřitele
 - Proti pláci mzdy nabývá dohoda věřitele a dlužníka účinnosti, jakmile mu byla předložena; náklady na srážky ze mzdy nese plátce mzdy

Utvrzení závazků

- **Smluvní pokuta**
 - Ujednání pro případ porušení smluvní povinnosti
 - Musí obsahovat smluvní povinnost a výši smluvní pokuty
 - Může spočívat jak v peněžitém, tak nepeněžitém plnění
 - Věřitel nemůže požadovat náhradu škody ve výši, která je kryta smluvní pokutou
 - Nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu může soud snížit
- **Uznání dluhu**
 - Uzná-li někdo svůj dluh co do důvodu a výše prohlášením učiněný v písemné formě, má se za to, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá
 - Uznáním dluhu začíná běžet nová (10ti letá) promlčecí lhůta

Zánik závazků

- S uspokojením věřitele
 - Splnění
 - Náhradní splnění
 - Započtení
 - Odstupné
 - Splynutí
 - Dohoda
 - Bez uspokojení věřitele
 - Prominutí dluhu
 - Následná nemožnost plnění
 - Prekluze
 - Odstoupení od smlouvy
 - Výpověď
 - Smrt dlužníka nebo věřitele
-

Následky prodlení dlužníka nebo věřitele

- Následky prodlení dlužníka
 - Povinnost platit úroky z prodlení (nařízení vlády č. 351/2013 Sb.)
 - Přechod nebezpečí škody na věci
 - Zánik závazku v případě fixního závazku
 - Možnost odstoupení od smlouvy ze strany věřitele
 - Následky prodlení věřitele
 - Neběží prodlení dlužníka
 - Přechod nebezpečí škody na věci
 - Další následky
-

ZÁVAZKOVÉ PRÁVO

zvláštní část

Kupní smlouva - obecně

- Kupní smlouvou se prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabýt vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu (§ 2079 odst. 1 NOZ).
- Převod vlastnictví
 - individuálně určené věci (§ 1099) – konsensuální princip, tj. účinností smlouvy
 - prodej v obchodě (§ 2160 odst. 1 - převzetím) a samoobslužný prodej (§ 2160 odst. 2 – zaplacením kupní ceny)
 - druhově určené věci (§ 1101) – vlastnické právo se převádí dostatečným odlišením od jiných věcí téhož druhu
 - movité věci zapsané do veřejného seznamu - zápisem do tohoto seznamu (§ 1102)
 - nemovité věci (§ 1105): zápisem do veřejného seznamu
- Kupní cenu je možné stanovit i tak, že je sjednán jen způsob jejího určení (§ 2080 NOZ).
- Lze koupit i budoucí užitky věci tak, jak stojí a leží nebo s nadějí na nejisté budoucí užitky.
- NOZ opouští hledisko opravitelných a neopravitelných vad jako základního kritéria pro určení práv kupujícího z vad věci a nahrazuje se hlediskem intenzity, jakou vadnost plnění porušuje smlouvu
- Přechod nebezpečí škody na věci – obecně s nabytím vlastnického práva, výjimky § 2121, 2132 či ujednání stran.
- Strany si mohou v kupní smlouvě sjednat tato vedlejší ujednání:
 - Výhradu vlastnického práva (§§ 2132 - 2134 NOZ)
 - Výhradu zpětné koupě (§§ 2135 - 2138 NOZ)
 - Výhradu zpětného prodeje (§ 2139 NOZ)
 - Předkupní právo (§§ 2140 - 2149 NOZ)
 - Koupí na zkoušku (§§ 2150 - 2151 NOZ)
 - Výhradu lepšího kupce (§§ 2152 - 2153 NOZ)
 - Cenovou doložku (§§ 2154 - 2156 NOZ)
 - Jiná vedlejší ujednání (§ 2157 NOZ)

Koupě movité věci

- Movitá věc – věc, která není nemovitá bez ohledu na podstatu hmotnou či nehmotnou
- Pokud je třeba věc pouze sestavit či vytvořit a jedná se o spotřební zboží, jde o koupi movité věci
- Povinnosti prodávajícího
 - Odevzdat věc kupujícímu
 - Umožnit mu nabýt vlastnické právo v souladu se smlouvou
 - Upřesnit vlastnosti předmětu koupě, pokud na něj přejde právo volby, které měl dlužník
 - Dodat řádně a včas
 - Vady jakosti – plnění není ve shodě s vlastnostmi vymíněnými, obvyklými, podle účelu smlouvy nebo podle obvyklého účelu.
 - Vady množství
 - Vady dokladů
 - Vady balení
 - Právní vady
 - Odpovědnost za vady a její uplatnění
 - Reklamáce – bez zbytečného odkladu, nejpozději do dvou let od odevzdání věci
 - Nápravné prostředky – odstranění vady, sleva z ceny či odstoupení od smlouvy podle toho, zda je porušení smlouvy podstatné nebo nepodstatné.

Zákonná odpovědnost za vady x záruka za jakost
- Povinnosti kupujícího
 - Povinnost zaplatit
 - Povinnost věc převzít

Nabytí od neoprávněného

věci movité a nezapsané ve veřejných seznamech

- **PŘEDPOKLADY:**
 - Předmět nabytí
 - Titul nabytí
 - Dobrá víra nabyvatele
 - Úplatnost nabytí (jen u § 1109 písm. c) a § 1110 NObčZ)
 - Nastoupení jednoho z nabývacích způsobů (jen u § 1109 NObčZ)
 - ⊙ **PRIVILEGOVANÉ NABÝVACÍ ZPŮSOBY:**
 - ⊙ Nabytí ve veřejné dražbě
 - ⊙ Nabytí od podnikatele při jeho podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku
 - ⊙ Úplatné nabytí od někoho, komu vlastník svou věc svěřil
 - ⊙ Od neoprávněného dědice, jemuž bylo dědictví potvrzeno
 - ⊙ Při obchodu s investičním nástrojem, cenným papírem nebo listinou vystavenou na doručitele a při obchodu na komoditní burze (srov. § 1113 NObčZ)
- **POZOR** – věci movité použité nabyté od podnikatele (§ 1110) a ostatní případy (§ 1111) může vlastník požadovat vydání věci
- **DŮSLEDKY NABYTÍ OD NEOPRÁVNĚNÉHO:**
 - Originární nabytí vlastnického práva poctivého nabyvatele nezatíženého vadami (zejména právy třetích osob za podmínek § 1107 NObčZ)
 - Nárok na náhradu škody vlastníka vůči neoprávněnému převodci

Zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě

- Týká se smluv uzavřených mezi podnikatelem v rámci jeho podnikatelské činnosti a spotřebitelem (tj. osobou jednajícím mimo svou podnikatelskou činnost)
 - Okamžik nabytí vlastnictví
 - Jakost při převzetí
 - Kupující je oprávněn uplatnit právo z vady, která se vyskytne u spotřebního zboží v době 24 měsíců od převzetí.
 - Tuto lhůtu není možné zkrátit dohodou stran.
 - Nápravné prostředky vad
 - Dodání nové věc bez vad, pokud to není povaze vady nepřiměřené
 - Odstoupení od smlouvy, pokud není dodání nové věci možné
 - Bezplatné odstranění vady, pokud to není k povaze vady neúměrné, zejména lze-li vadu odstranit bez zbytečného odkladu (v případě opakované vady však právo na dodání nové věci či odstoupení od smlouvy)
 - Přiměřená sleva z ceny
 - Práva z vady se uplatňují od prodávajícího, u kterého byla věc koupena nebo u osoby určené v potvrzení o odpovědnosti za vady.
 - Nelze se předem platně vzdát práva z odpovědnosti za vady.
-

Koupě nemovité věci

- Forma smlouvy – písemná s podpisy stran na jedné listině
- Předmět – věci nemovité (a to hmotné i nehmotné)
- Nabytí vlastnictví – zápisem do katastru nemovitostí (s účinky ke dni podání návrhu na vklad)
- Často sjednáván mechanismus zaplacení kupní ceny složením do úschovy
- Vícečetný převod
- Ochrana rodinné domácnosti

Nabytí od neoprávněného věci zapsané ve veřejných seznamech

- Předpoklady uplatnění principu materiální publicity
 - Dobrá víra (posuzuje se k okamžiku uzavření smlouvy)
 - Právo se nabývá od knihovně oprávněné osoby
 - Úplatnost nabytí
 - Nejde o výjimky z principu mat. publicity
 - Prostředky odstranění rozporu mezi skutečností a evidovaným stavem
 - § 985
 - § 986
-

Smlouva o dílo I.

- Smlouvou o dílo se zhotovitel zavazuje na svůj náklad a nebezpečí provést pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu (§ 2586 odst. 1 NOZ).
 - Dílem se rozumí **zhotovení určité věci**, nespadá-li pod kupní smlouvu, a dále **údržba, oprava nebo úprava věci**, nebo činnost s jiným výsledkem (§ 2587 NOZ).
 - Podstatné náležitosti smlouvy:
 - Označení smluvních stran
 - Označení díla
 - Závazek provést dílo na vlastní nebezpečí a náklad
 - Závazek dílo převzít
 - Závazek k zaplacení ceny díla
 - Dále lze sjednat:
 - Určení výše ceny (Cena může být určena pevnou částkou, odkazem na rozpočet nebo i **odhadem** (§ 2586 odst. 2 NOZ). Soud může rozhodnout o spravedlivém zvýšení ceny díla.
 - Způsob zaplacení ceny
 - Lhůta k provedení díla
 - Způsob předání a převzetí díla
-

Smlouva o dílo II.

- Práva a povinnosti stran
 - Objednatel může bez zbytečného odkladu odstoupit od smlouvy, požaduje-li zhotovitel zvýšení o více než 10 % ceny podle rozpočtu.
 - Objednatel může dílo převzít s výhradami nebo bez výhrad
 - Objednatel má právo kontroly nad prováděním díla
 - NOZ upravuje i zvláštnosti týkající se staveb jako předmětů smlouvy o dílo
 - Pojem stavby
 - Zadání stavby se děje formou zadávací dokumentace
 - Způsob provedení stavby – stavební deník
 - Místo předané k provedení stavby – v případě překážky na něm oznamovací povinnost zhotovitele s návrhem změny díla
 - Právo kontroly objednatele
 - Odpovědnost za vady – objednatel není oprávněn odmítnou převzít dílo, pokud vykazuje jen drobné vady, které nebrání užívání stavby funkčně ani esteticky ani užívání stavby podstatným způsobem neomezují
 - Reklamační lhůta 5 let
 - Solidární odpovědnost zúčastněných osob na dodavatelském systému stavby
-

Darovací smlouva

- Dárce převádí nebo se zavazuje převést **bezplatně** vlastnické právo k věci a obdarovaný dar přijímá (jedná se o dvoustranné právní jednání).
 - Obdarovaný se stává vlastníkem účinností smlouvy (§ 1099), zápisem do veřejného seznamu (§ 1103 a 1105)...Obecně tedy nemusí dojít k předání věci.
 - Dárce může darovat třeba i všechnen svůj majetek
 - Písemnou smlouvu musí mít darování věci zapsané do veřejného seznamu nebo v případě, kdy nedojde k odevzdání daru spolu s projevem vůle darovat a dar přijmout (§ 2057 odst. 1 NOZ)
 - NOZ nově zavádí závaznost slibu darovat
 - **NOZ nově zavádí institut darování podpory**, kdy se dárce zaváže obdarovaného pravidelně podporovat.
 - **Odstoupení od daru**
 - Změní-li se podmínky po uzavření smlouvy do té míry, že by plnění podle smlouvy vážně ohrozilo dárce výživu anebo plnění dárce vyživovací povinnosti
 - **Odvolání daru**
 - **pro hrubý nevděk obdarovaného vůči dárce**
Lhůta pro odvolání daru je zkrácena z dosavadních tří let na dobu jednoho roku.
 - **pro nezaviněné upadnutí dárce do nouze**
 - **Darování pro případ smrti**
-

Výprosa, výpůjčka, zápůjčka a úvěr

- **Výprosa:**
 - O výprosu se bude jednat v případě, kdy půjčitel výprosníkovi bezplatně přenechá věc k užívání, aniž si s ním sjedná, kdy ji má vrátit.
- **Výpůjčka:**
 - půjčitel přenechává vypůjčiteli nezuživatelnou věc a zavazuje se mu umožnit její bezplatné dočasné užívání (§ 2193 NOZ).
- **Zápůjčka**
 - **Dříve půjčka**
 - Smlouva o zápůjčce vznikne tehdy, přenechá-li zápůjčitel vydlužiteli zastupitelnou věc (např. peníze) tak, aby ji užil podle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu (§ 2390 NOZ). Neurčí-li smlouva, kdy má být zápůjčka vrácena, je splatnost závislá na vypovězení smlouvy.
- **Úvěr**
 - Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky (§ 2395 NOZ).

Nájem

- Nájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné (§ 2201 NOZ). Smlouva může být v jakékoliv formě.
- Lze najmout věc nezužitelnou jednotlivě určenou, ale i věc, která teprve v budoucnu vznikne.
- Vlastník věci (nebo s jeho souhlasem nájemce) navrhnout **zápis nájemního práva do veřejného seznamu**
- **Povinnosti pronajímatele**
 - Přenechat věc nájemci k užívání podle sjednaného nebo obvyklého účelu smlouvy
 - Udržovat věc ve stavu způsobilém k nájmu, jinak může nájemce
 - Žádat přiměřenou slevu
 - Provést sám opravy a žádat náhradu účelně vynaložených nákladů
 - Pokud vada věci ztěžuje užívání zásadním způsobem, pak právo na prominutí nájemného nebo výpověď bez výpovědní doby
 - Zajistit nájemci nerušené užívání
- **Povinnosti nájemce**
 - Užívat věc ke sjednanému nebo obvyklému účelu jako řádný hospodář
 - Provádět běžnou údržbu
 - Umožnit přístup pronajímateli
 - Změny na předmětu nájmu jen s předchozím souhlasem pronajímatele
 - Platit nájemné v ujednané, resp. obvyklé výši
- **Ukončení nájmu**
 - Uplynutí času - NOZ stanoví, že nájem ujednaný na dobu delší než padesát let byl ve skutečnosti ujednaný na dobu neurčitou (§ 2204 odst. 2 NOZ), přičemž možnost vypovězení takového nájmu je v prvních padesáti letech omezena jakoby šlo o nájem ujednaný na dobu určitou.
 - Výpověď s výpovědní dobou + výpověď bez výpovědní doby
 - Změna vlastnictví - Strana smluvního vztahu nemá právo vypovědět nájem jen proto, že se změnil vlastník věci
 - Zánik věci

Nájem bytu

- Nájemní smlouva musí obsahovat přesné označení bytu, jeho příslušenství, rozsah jeho užívání, způsob výpočtu nájemného a úhrady za plnění spojená s užíváním bytu nebo jejich výši. Nájemní smlouva musí mít písemnou formu.
- Je-li předmětem nájmu **byt k bydlení vhodný a zdravotně způsobilý, i přestože není rozhodnutím stavebního úřadu určen k bydlení, půjde přesto dle ustanovení NOZ o platný nájem bytu**
- Pokud nájemce **užívá byt po dobu tří let v dobré víře**, že nájem je po právu, považuje se nájemní smlouva za řádně uzavřenou (§ 2238 NOZ).
- Společný nájem bytu a společné nájemní právo manželů
- **Kauce** nesmí být dle ustanovení § 2254 odst. 1 NOZ vyšší než **šestinásobek měsíčního nájemného**.
- Oznamovací povinnost nájemce
- NOZ ruší bytové náhrady
- Nájem bytu může zaniknout:
 - uplynutím doby
 - dohoda
 - odstoupením od smlouvy
 - výpovědí
- Následky smrti nájemce

Nájem prostoru sloužícího k podnikání

- Nájemní smlouva již nemusí být písemná.
- Nájemní smlouva musí obsahovat identifikaci smluvních stran, určení předmětu nájmu, úplatnost a dočasnost právního vztahu.
- Pronajímatel je povinen strpět, aby nájemce na své náklady umístil na nemovité věci informační a reklamační zařízení – to může odmítnout jen z vážných důvodů.
- Lze sjednat převedení nájmu na třetí osobu za písemného souhlasu pronajímatele.
- Skončení nájmu
 - Zánik předmětu nájmu
 - Uplynutí doby
 - Dohoda
 - Výpověď
 - Nájem sjednaný na dobu neurčitou – v šestiměsíční výpovědní době bez uvedení důvodu, tříměsíční v případě vážného důvodu k výpovědi, v šestiměsíční, pokud nájem trval déle než 5 let
 - Nájem sjednaný na dobu určitou – tříměsíční výpovědní doba v zákonem stanovených případech (pronajímatel musí odstranit nebo přestavět nemovitost, nájemce hrubě porušuje své povinnosti, ztratí způsobilost k činnosti, ke které je předmět nájmu určen
 - Možnost přezkoumání výpovědi soudem – předpokladem jsou písemné námitky
 - Náhrada za převzetí zákaznické základny

Pacht

- Propachtovatel se zavazuje přenechat pachtýři věc k **dočasnému užívání a požívání** a pachtýř se zavazuje platit za to propachtovateli pachtovné (§ 2332 odst. 1 NOZ).
 - Vlastník propachtované věci (nebo pachtýř se souhlasem vlastníka) může navrhnout, aby bylo pachtovní právo zapsáno do veřejného seznamu (je-li zapsána propachtovaná věc do veřejného seznamu).
 - Předmětem závazku je jakákoliv věc, tedy nejen nezužitelná. Do pachtu může být dáno i právo (např. právo rybařit, pást atd.)
 - Pachtovné nemusí být stanoveno pevnou částkou, nýbrž i pohyblivou v závislosti na výnosu pachtu.
 - Pachtýř je povinen o věc pečovat jako řádný hospodář, nese náklady, bez nichž by se plodů a užitků nedosáhlo. Nesmí však změnit hospodářské určení věci nebo způsob jejího užívání či požívání bez propachtovatelova souhlasu. Pachtýř hradí obvyklé udržovací náklady.
 - Opravy a úpravy věci
 - Ukončení pachtu:
 - Dohoda
 - Uplynutí doby v případě pachtu na dobu určitou
 - Výpověď (lze vypovědět v šestiměsíční výpovědní době tak, aby koncem výpovědní doby byl konec roku)
 - Propachtování inventáře
-

Příkaz

- Příkazní smlouvou se zavazuje příkazník obstarat záležitost příkazce.
 - Rozdíl mezi příkazem a zastoupením
 - Povinnosti příkazníka
 - Provést příkaz osobně – svěřit jinému lze, avšak odpovídá, jako by jednal sám
 - Jednat poctivě a pečlivě podle svých schopností
 - Využít všech prostředků a držet se příkazcových pokynů
 - Informovat o postupu plnění příkazu
 - Provést a předložit vyúčtování po skončení příkazu
 - Povinnosti příkazce
 - Zaplatit odměnu příkazníkovi, pokud je tak sjednáno nebo je obvyklé
 - Náhrada nákladů + na žádost příkazníka složit zálohu
 - Nahradit škodu
 - Zánik příkazu
 - Odvoláním
 - Výpovědí
 - Smrtí příkazce nebo příkazníka
-

Péče o zdraví, zájezd

▪ PÉČE O ZDRAVÍ

- Speciální úprava k zákonu o zdravotních službách úpravou obecnou
- Smlouvou o péči o zdraví se poskytovatel zavazuje pečovat v rámci svého povolání nebo předmětu činnosti o zdraví ošetřovaného (§ 2636 odst. 1 OZ).

▪ ZÁJEZD

O zájezd se jedná v případě, že je uspořádán na dobu delší než 24 hodin nebo zahrnuje-li přenocování a obsahuje-li alespoň dvě z těchto plnění:

- ubytování,
 - dopravu,
 - jinou službu cestovního ruchu, která není doplňkem dopravy nebo ubytování a tvoří významnou část souboru nabízených služeb (§ 2522 odst. 1 OZ).
- Náhrada za ztrátu radosti z dovolené

Náhrada škody

- Odpovědnost subjektivní a objektivní
- **Obecné předpoklady**
 - Protiprávní jednání nebo událost
 - Újma - Majetková (skutečná škoda a ušlý zisk, hradí se buď v penězích, anebo uvedením do předešlého stavu; NOZ preferuje uvedení do předešlého stavu) nebo nemajetková
 - Příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním či událostí a škodou
 - Zavinění (jen u subjektivní odpovědnosti)
- Újma majetková a nemajetková
- Nepřihlíží se k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje povinnost k náhradě újmy způsobené člověku na jeho přirozených právech anebo způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti, jakož i k ujednáním, které předem vylučují nebo omezují právo slabší strany na náhradu jakékoliv újmy.
- Prevenční povinnost – každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo vlastnictví jiného; každý, do vytvořil nebezpečnou situaci nebo kdo nad ní má kontrolu, má také povinnost zakročit na ochranu jiného
- Okolnosti vylučující protiprávnost (**Nutná obrana, Krajní nouze, Omluvitelné vzrušení mysli**)

Náhrada škody II.

- **Povinnost nahradit škodu**
 - V případě porušení dobrých mravů
 - V případě porušení zákona (má se za to, že způsobí-li škůdce poškozenému škodu porušením zákonné povinnosti, zavinil ji z nedbalosti)
 - V případě porušení smluvní povinnosti
 - **NOZ nezakazuje smluvní limitaci náhrady škody**
- **Škoda způsobená několika osobami**
 - Je-li škoda způsobena několika osobami, nahradí ji společně a nerozdílně.
 - Pokud jsou pro to důvody hodné zvláštního zřetele, soud může rozhodnout, že škodce nahradí škodu podle své účasti na škodlivém následku
- **Zvláštní způsoby náhrady škody**
 - Škoda způsobená těmi, kteří nemohou posoudit následky svého jednání – nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou (odpovídá jen, pokud byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky) . Společně a nerozdílně se škůdcem odpovídá i ten, kdo zanedbal náležitý dohled
 - Škoda způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi – společná a nerozdílná odpovědnost této osoby a osoby, která jí poskytne útulek nebo svěří určitou činnost
 - Škoda z provozní činnosti – objektivní odpovědnost (možnost liberace)
 - Škoda způsobená provozem zvlášť nebezpečným
 - Škoda na nemovité věci
 - Škoda z provozu dopravních prostředků
 - Škoda způsobená zvířetem
 - Škoda způsobená věcí
 - Škoda způsobená vadou výrobku
 - Škoda na převzatých a odložených věcech
 - Škoda na vnesené věci
 - Škoda způsobená informací nebo radou

Náhrada škody III.

- **Způsob a rozsah náhrady škody/újmy**
 - Uvedením do předešlého stavu
 - Není-li to dobře možné nebo žádá-li o to poškozený, hradí se škoda v penězích
 - Nemajetková újma se odčिňuje přiměřeným zadostiučiněním v penězích
 - Z důvodu hodného zvláštního zřetele může soud náhradu škody přiměřeně snížit
 - Nelze-li výši náhrady škody přesně určit, určí ji podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu soud
 - **Náhrada při újmě na přirozených právech člověka**
 - Hradí se jak majetková, tak nemajetková újma
 - Náhrada při ublížení na zdraví a při usmrcení
 - Náklady spojené s péčí o zdraví
 - Náklady pohřbu
 - Peněžité dávky
 - **Náhrada zvláštních případů újmy**
 - Náhrada při poškození věci
 - Náhrada při poranění zvířete
 - Náhrada nemajetkové újmy

Bezdůvodné obohacení

- Majetkový prospěch bez SPRAVEDLIVÉHO důvodu
 - Zejména jde o:
 - Získání majetkového prospěchu bez právního důvodu
 - Plněním z právního důvodu, který odpadl
 - Protiprávním užitím cizí hodnoty
 - Pokud bylo za někoho plněno to, co měl po právu plnit sám
 - Platí zásada, že ten, kdo se bezdůvodně obohatil, by měl ochuzenému veškerý majetkový prospěch vrátit. poctivý obohacený musí vrátit prospěch pouze do té míry, v jaké jeho obohacení trvá v době, kdy ho o vrácení požádá ochuzený
 - Povinnost vydání předmětu bezdůvodného obohacení, není-li to možné, pak peněžitá náhrada ve výši obvyklé ceny
-

Nepřikázané jednání

- Jednání bez příkazu lze charakterizovat pomocí těchto znaků:
 - a) jednání
 - b) cizí záležitost
 - c) úmysl hájit zájmy jiného
 - d) absence právního důvodu opravňujícího jednatele k obstarání cizí záležitosti
- Druhy nepřikázaného jednání
 - Nutné - odvrácení hrozící škody
 - Užitečné – obstarání záležitosti k převážnému užítku pána věci

RODINNÉ PRÁVO

Úvod

- Právní úprava:
 - Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník
 - Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- Struktura:

HLAVA I – MANŽELSTVÍ (§ 655 - § 770)

Díl 1 - Všeobecné ustanovení (§ 655)

Oddíl 1 - Zdánlivé manželství (§ 677 - § 679)

Oddíl 2 - Neplatnost manželství (§ 680 - § 686)

Díl 2 - Vznik manželství (§ 656 - § 676)

Díl 3 - Zdánlivé manželství a neplatnost manželství (§ 677 - § 686)

Díl 4 - Povinnosti a práva manželů (§ 687 - § 753)

Oddíl 1 - Obecná ustanovení (§ 687 - § 707)

Oddíl 2 - Manželské majetkové právo (§ 708 - § 753)

Díl 5 - Zánik manželství (§ 754 - § 770)

Oddíl 1 - Obecné ustanovení (§ 754)

Oddíl 2 - Rozvod manželství (§ 755 - § 758)

Oddíl 3 - Následky zániku manželství (§ 759 - § 770)

Úvod II.

HLAVA II - PŘÍBUZENSTVÍ A ŠVAGROVSTVÍ (§ 771 - § 927)

Díl 1 - Všeobecná ustanovení (§ 771 - § 774)

Díl 2 - Poměry mezi rodiči a dítětem (§ 775 - § 927)

Oddíl 1 - Určování rodičovství (§ 775 - § 793)

Oddíl 2 - Osvojení (§ 794 - § 854)

Oddíl 3 - Rodiče a dítě (§ 855 - § 923)

Oddíl 4 - Zvláštní opatření při výchově dítěte
(§ 924 - § 926)

Oddíl 5 - Vztahy mezi dítětem a jinými příbuznými a dalšími osobami (§ 927)

HLAVA III - PORUČENSTVÍ A JINÉ FORMY PÉČE O DÍTĚ (§ 928 - § 975)

Díl 1 – Poručenství (§ 928 - § 942)

Díl 2 - Opatrovnictví dítěte (§ 943 - § 952)

Oddíl 1 - Opatrovník (§ 943 - § 947)

Oddíl 2 - Opatrovník pro správu jmění dítěte (§ 948 - § 952)

Díl 3 - Svěření dítěte do péče jiné osoby a pěstounství (§ 953 - § 970)

Oddíl 1 - Svěření dítěte do péče jiné osoby (§ 953 - § 957)

Oddíl 2 - Pěstounství (§ 958 - § 970)

Díl 4 - Ústavní výchova (§ 971 - § 975)

Příbuzenství a švagrovství

▪ **Příbuzenství**

- *Příbuzenství je vztah osob založený na pokrevním poutu, nebo vzniklý osvojením. (§ 771 NOZ)*
- *Osoby jsou příbuzné v linii přímé, pochází-li jedna od druhé. (§ 772 (1) NOZ)*
- *Osoby jsou příbuzné ve vedlejší linii, mají-li společného předka, ale přitom nepocházejí jedna od druhé. (§ 772 (2) NOZ)*
- *Stupeň příbuzenství mezi dvěma osobami se určuje podle počtu zrození, jimiž v linii přímé pochází jedna od druhé a ve vedlejší linii obě od svého nejbližšího společného předka. (§ 773 NOZ)*

▪ **Švagrovství**

- *Vznikem manželství vznikne švagrovství mezi jedním manželem a příbuznými druhého manžela; v jaké linii a v jakém stupni je někdo příbuzný s jedním manželem, v takové linii a v takovém stupni je sešvagřen s druhým manželem. Zanikne-li manželství smrtí jednoho z manželů, švagrovství tím nezaniká. (§ 774 NOZ)*

Manželství

- § 655 NOZ: *Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.*
- **Vznik manželství**
 - § 656 (1) NOZ: *Manželství vzniká svobodným a úplným souhlasným projevem vůle muže a ženy, kteří hodlají vstoupit do manželství, že spolu vstupují do manželství.*
 - Upraven důkladněji průběh tzv. sňatečného obřadu (§ 659 NOZ)
 - NOZ umožňuje civilní i církevní sňatek, oběma předchází „předdodavkové řízení“ před matričním úřadem
- **Neplatné manželství**
 - Relativně neplatné je manželství uzavřené přes zákonné překážky manželství (§§ 672-676 NOZ)
 - Aspekty sňatečné způsobilosti jejichž absence způsobuje neplatnost:
 - Zletilost, plná svéprávnost
 - Neomezená svéprávnost v oblasti uzavření manželství
 - Neexistuje trvajícím sňatek nebo registrované partnerství
 - Zákaz sňatku mezi
 - předky a potomky,
 - sourozenci (totéž pokud tyto vztahy vznikly osvojením),
 - pěstounem a svěřeným dítětem
 - poručníkem a poručencem
 - svěřencem a osobou do jejíž péče bylo dítě svěřeno
 - Projev vůle prostý omylu nebo nátlaku
- **Zdánlivé manželství**
 - Zdánlivé manželství je takové, které vůbec nevzniklo, a to pro:
 - a) Nedostatek náležitostí projevu vůle (mimo uvedené v § 648 NOZ)
 - b) Nedostatek sňatečného obřadu
 - uzavření sňatku před orgánem oprávněné církve (pouze pro církevní sňatek)
 - nedostatek osvědčení matričního úřadu (pouze pro církevní sňatek mimo situace bezprostředního ohrožení života)
 - c) Nesplnění náležitostí, na kterých je nutno bezvýhradně trvat

Zánik manželství

Manželství zaniká:

- změnou pohlaví některého z manželů (§ 29 NOZ)
- prohlášením za mrtvého některého z manželů (§ 71 NOZ)
- smrtí některého z manželů
- rozvodem manželství

a) Rozvodu se zjišťováním příčin rozvratu

+ omezení tvrdostními klauzulemi (rozvod v rozporu se zájmem nezletilého dítěte nebo se zájmem druhého manžela).

b) Rozvodu bez zjišťování příčin rozvratu za podmínek:

- Manželství trvalo alespoň 1 rok a manželé spolu nežijí (§ 758 NOZ: *Manželé spolu nežijí, netvoří-li manželské či rodinné společenství, bez ohledu na to, zda mají, popřípadě vedou rodinnou domácnost, s tím, že alespoň jeden z manželů manželské společenství zjevně obnovit nechce.*) déle než 6 měsíců.
- Sválení dohody o výchově a výživě k nezletilému ne zcela svéprávnému dítěti soudem.
- Dohoda se na úpravě majetkových poměrů, bydlení a výživném (písemná forma s ověřenými podpisy).

Následky zániku manželství – bydlení a výživné rozvedeného manžela!!!

Práva a povinnosti manželů

- Manželé mají rovné povinnosti a rovná práva.
- Manželé si jsou navzájem povinni úctou, jsou povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svou důstojnost, podporovat se, udržovat rodinné společenství, vytvářet zdravé rodinné prostředí a společně pečovat o děti.
- § 688 OZ: *Manžel má právo na to, aby mu druhý manžel sdělil údaje o svých příjmech a stavu svého jmění, jakož i o svých stávajících i uvažovaných pracovních, studijních a podobných činnostech.*
- § 689 OZ: *Manžel je povinen při volbě svých pracovních, studijních a podobných činností brát zřetel na zájem rodiny, druhého manžela a nezletilého dítěte, které nenabýlo plné svéprávnosti a které žije spolu s manžely v rodinné domácnosti, a popřípadě dalších členů rodiny.*
- *Každý z manželů přispívá na potřeby života rodiny a potřeby rodinné domácnosti podle svých osobních a majetkových poměrů, schopností a možností tak, aby životní úroveň všech členů rodiny byla zásadně srovnatelná. Poskytování majetkových plnění má stejný význam jako osobní péče o rodinu a její členy.*
- **Rozhodování o záležitostech rodiny**
 - *O záležitostech rodiny, včetně volby umístění rodinné domácnosti, popřípadě domácnosti jednoho z manželů a dalších členů rodiny, především dětí, které nenabýly plné svéprávnosti, a o způsobu života rodiny, se mají manželé dohodnout.*
 - *Nedohodnou-li se manželé o podstatné záležitosti rodiny, může soud na návrh jednoho z nich nahradit svým rozhodnutím souhlas druhého manžela, odmítá-li svůj souhlas v takové záležitosti rodinného života bez vážného důvodu a v rozporu se zájmem rodiny, anebo není-li schopen vůli projevit. Soud však vede manžele především k dohodě.*

Práva a povinnosti manželů II.

- Obstarávání potřeb rodiny
 - Běžné záležitosti – zásadně jedná každý z manželů
 - Významná záležitost – vždy se souhlasem manžela, jinak je právní jednání neplatné
- Zastupování manželů
 - Manžel má právo zastupovat svého manžela v jeho běžných záležitostech.
 - Manžel právo uvedené v odstavci 1 nemá, sdělí-li předem manžel, který má být zastoupen, tomu, s nímž jeho manžel má právně jednat nebo má v úmyslu právně jednat, že se zastoupením nesouhlasí, anebo zruší-li soud na návrh manžela zástupčí právo druhého manžela

Společné jmění manželů: subjekty a předmět

- Subjekty SJ mohou být pouze manželé po dobu trvání manželství, a to i neplatného, nikoliv však zdánlivého.
- Předmětem SJ je to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů.
- Obvyklé vybavení rodinné domácnosti (§ 698 a 699 OZ)

Majetkové režimy SJ

- Zákonný režim (§ 709 – 715 OZ)
- Smluvený režim (§ 716 – 723 OZ) včetně režimu oddělených jmění (§ 729-730 OZ)
- Režim založený rozhodnutím soudu (§ 724 – 728 OZ)

Zákonný režim

- Předmětem je to, čeho nabyt jeden z manželů nebo oba manželé společně za trvání manželství.
- Výjimky:
 - Věci sloužící osobní potřebě
 - Dar, dědění, odkaz
 - Náhrada nemajetkové újmy na přirozených právech
 - Věci nabyté právním jednáním vztahujícím se k výlučnému majetku
 - Náhrada za poškození, zničení nebo ztrátu výhradního majetku
 - Dluhy týkající se majetku ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů
 - Dluhy, které jeden z manželů převzal bez souhlasu druhého překračující obstarávání každodenních či běžných potřeb rodiny
- Správa v zákonném režimu
 - Běžná správa – oba manželé nebo jeden z nich podle dohody, manželé jsou solidárními dlužníky a věřiteli
 - Neběžná správa – oba manželé jednají společně nebo jeden se souhlasem druhého, jinak je právní jednání relativně neplatné

Smluvený režim

- Režim oddělených jmění
- Režim vyhrazující vznik SJ ke dni zániku manželství
- Rozšíření SJ
- Zúžení SJ

Režim založený rozhodnutím soudu

- Ze závažného důvodu soud na návrh manžela SJ zruší nebo zúží. Důvodem je:
 - Manželův věřitel požaduje zajištění pohledávky v rozsahu přesahujícím hodnotu toho, co náleží do výlučného majetku tohoto manžela
 - Manžel marnotratný
 - Manžel soustavně nebo opakovaně podstupující nepřiměřená rizika
 - Zahájení podnikání či neomezeně ručící společník právnické osoby
- Soud může SJ znovu obnovit, zejména zaniknou-li důvody, pro které bylo SJ zrušeno.
- Rozhodnutím soudu nelze vyloučit ani změnit ustanovení upravující obvyklé vybavení rodinné domácnosti (§ 698 OZ).

Ochrana třetích osob

- Vznikne-li dluh jednoho z manželů za trvání SJ, věřitel se může uspokojit z majetku spadajícího do SJ.
- Dluh vzniklý proti vůli druhého manžela, který projevil souhlas, může být uspokojen ze SJ jen do výše představující podíl dlužícího manžela při vypořádání.
- Dluh vzniklý 6 měsíců od změny nebo vyloučení zákonného režimu SJ – věřitel se uspokojí ze SJ v nezměněném či nevyloučeném rozsahu.
- Právo věřitele „u příležitosti vypořádání“ uplatnit své právo i v případě, že byl zákonný majetkový režim změněn nebo vyloučen a bylo-li jeho právo dotčeno (§ 734 OZ).

Vypořádání SJ

- SJ se vypořádává při zrušení, zániku nebo zúžení.
- Vypořádání lze provést dohodou (§ 738 a 739 OZ) nebo rozhodnutím soudu (§ 740 OZ).
- Nevyvratitelná domněnka vypořádání (§ 741 OZ)
- Zásady vypořádání při rozhodování soudu:
 - Podíly jsou stejné
 - Zohlednění vnosů ze společného na výlučný majetek
 - Zohlednění vnosů z výlučného na společný majetek
 - Přihlédnutí k potřebám nezaopatřených dětí
 - Přihlédnutí k péči o rodinu, rodinnou domácnost
 - Přihlédnutí k zásluhám o nabytí a udržení majetku v SJ

Rodinný závod

- Závod, ve kterém pracuje vedle manželů (nebo některého z nich) i jejich příbuzní do třetího stupně nebo osoby sešvagřené do druhého stupně, a který je ve vlastnictví některé z těchto osob
 - Právní úprava se nepoužije, pokud jsou práva a povinnosti zúčastněných členů rodiny upraveny smluvně (společenská smlouva, pracovní smlouva apod.)
 - Členové rodiny se podílí na zisku a přírůstcích dle míry své práce
 - O použití zisku nebo přírůstků rozhoduje rodina většinou hlasů členů zúčastněných na provozu
-

Určování a popírání otcovství

- *Matkou dítěte je žena, která je porodila.*
- Otcovství
 - Založeno na třech tradičních domněnkách považujících za otce muže
 - 1. který je manželem matky (+ 300 dní od zániku manželství)
 - 2. který učinil s matkou souhlasné prohlášení o svém otcovství před soudem nebo matričním úřadem (nebo souhlasil s umělým oplodněním)
 - 3. který s matkou souložil v době, od které neprošlo do narození dítěte méně než sto šedesát a více než tři sta dnů
- Manžel může do 6 měsíců ode dne, kdy se dozvěděl o skutečnostech zakládajících důvodnou pochybnost, že je otcem dítěte, popřít své otcovství (*subjektivní lhůta*) u soudu, nejpozději však do šesti let od narození dítěte (*objektivní lhůta*).
- Muž, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů, může otcovství k dítěti popřít, jen je-li vyloučeno, že by mohl být otcem dítěte. Může tak učinit do šesti měsíců ode dne, kdy bylo takto otcovství určeno; dojde-li k určení otcovství před narozením dítěte, neskončí lhůta dříve než šest měsíců po jeho narození.

Matka může popřít otcovství:

- Manžela do 6 měsíců od narození dítěte
- Muže jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů, ve stejných lhůtách jako tento muž

Osvojení

- Základní principy osvojení nezletilého dítěte zachovány:
 - 1) Vyžadován souhlas rodiče (konkrétní nebo blanketový)
 - 2) Osvojení bez souhlasu rodiče pouze ze zákonných důvodů
 - Rodič zbaven RO a práva dát souhlas s osvojením
 - Volní neschopnost rodiče
 - Rodič neznámého a nezjištěného pobytu
 - Rodič má zjevný nezájem o dítě
 - 3) Vyžadován souhlas osvojovaného dítěte
 - Zásadně nutný osobní souhlas dítěte staršího 12 let s výjimkami (§ 807 NOZ)
 - U dítěte mladšího nutný souhlas opatrovníka
 - 4) Vyžadována preadopční péče

Rodičovská odpovědnost

- Nezahrnuje všechna práva a povinnosti rodičů (§ 856 a § 859 OZ)
- OZ rozlišuje rodičovskou odpovědnost a její výkon
- Rodičovská odpovědnost zásadně náleží oběma rodičům stejně a ti ji vykonávají ji ve vzájemné shodě.
- Nedohodnou-li se rodiče na výkonu
 - může jeden z nich rozhodnout sám, pokud hrozí nebezpečí z prodlení,
 - rozhodne soud na návrh jednoho z rodičů
- Omezení rodičovské odpovědnosti
 - Soud omezí výkon rodičovské odpovědnosti, pokud to vyžaduje zájem dítěte a rodič nevykonává RO řádně, zároveň je stanoven rozsah omezení.
 - Soud omezí rodičovskou odpovědnost, pokud to vyžaduje zájem dítěte a rodič nevykonává RO řádně, zároveň je stanoven rozsah omezení.
 - Je-li rodičovská odpovědnost nebo její výkon u obou rodičů omezen, jmenuje soud dítěti opatrovníka (§ 878 (3) NOZ), kterému náleží práva a povinnosti v části, ve které byli rodiče omezeni

Rodičovská odpovědnost II.

- Pozastavení
 - Pozastaven výkon RO má *ex lege*
 - nezletilý nesvéprávný rodič dokud nenabyde svéprávnosti (§ 868 (1) NOZ) s výjimkou péče o dítě
 - rodič, kterému byla omezena svéprávnost v oblasti RO, soud může zachovat práva a povinnosti péče a styku s dítětem
 - Soud může pozastavit výkon RO, pokud rodiči brání ve výkonu závažná okolnost a v zájmu dítěte je to třeba
 - Nemá-li žádný z rodičů RO v plném rozsahu (omezen nebo zbaven RO) nebo je její výkon pozastaven, jmenuje soud poručníka (§ 878 (2) NOZ).
- Zbavení
 - Soud rodiče zbaví RO, pokud ten RO nebo její výkon zneužívá nebo závažným způsobem zanedbává (§ 871 NOZ)
 - Soud může zároveň zbavit i některých nebo všech práv nebo povinností mimo RO (§ 873 NOZ)
 - Soud může rozhodnout zároveň o zachování práva osobního styku s dítětem
 - Nemá-li žádný z rodičů RO v plném rozsahu (omezen nebo zbaven RO) nebo je její výkon pozastaven, jmenuje soud poručníka (§ 878 (2) NOZ).

Zastoupení dítěte a péče o jeho jmění

- Rodiče zastupují dítě při právních jednáních, ke kterým dítě není právně způsobilé
 - Rodiče zastupují společně, jednat však může každý z nich
 - Nedohodnou-li se rodiče, kdo dítě zastoupí, soud na návrh rozhodne kdo zastoupí a jakým způsobem (§ 893 NOZ)
 - Rodiče mohou uzavřít s vhodnou osobou smlouvu o zastoupení dítěte (§ 894 (1) NOZ)
 - Dítě může uzavřít smlouvu o zastoupení samo (má-li k tomu způsobilost), tím není dotčeno zákonné zastoupení rodiči (§ 894 (2) NOZ)
 - Péče o jmění:
 - Péče řádného hospodáře, povinnost rodičů bezpečně nakládat s peněžními prostředky, dluhy rodičů z výkonu této péče nejdou k tíži dítěte
 - Předání správy nabytím plné svéprávnosti
 - Povinnost rodičů podat vyúčtování do 6 měsíců, ledaže je dítě zproští
 - Opatrovník pro správu jmění dítěte
-

Poručenství

- Poručník je jmenován soudem, pokud dítě nemá žádného rodiče, který by vykonával rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu (§ 928 (1) OZ)
- Před jmenováním poručníka soudem vykonává poručenství orgán SPOD jako veřejný poručník (§ 929 OZ)
- Poručníkem může být:
 - Vhodný člověk (jako osobní poručník)
 - na základě naznačení rodiče (např. v závěti nebo i jinak) není-li její jmenování v rozporu se zájmy dítěte
 - Osoba příbuzná nebo blízká dítěti či jeho rodině, pokud rodič takovou osobu nevyločil (např. v závěti nebo i jinak)
 - Jiný vhodný člověk
 - Orgán SPOD (jako osobní poručník)
 - Orgán SPOD (jako veřejný poručník)
- Poručník má vůči dítěti zásadně všechna práva a povinnosti jako rodič s výjimkou vyživovací povinnosti, avšak soud je může vymezit jinak (§ 928 (2) OZ)
- Poručník předloží do 90 dnů od svého jmenování soupis jmění dítěte, lhůtu lze prodloužit až o 60 dnů (§ 933 OZ)
- K rozhodování a jednání poručníka v nikoliv běžných záležitostech dítěte potřeba schválení soudem (§ 934 (1) OZ) – jinak jednání nicotné

Opatrovnictví

- Přiměřeně se použijí ustanovení právní úpravy o poručenství, poručníkovi a poručenci
 - Opatrovník jmenován rozhodnutím soudu, ve kterém jsou uvedeny:
 - Důvod jmenování
 - Případné omezení doby jmenování
 - Vymezení práv a povinností ve vztahu k dítěti i dalším osobám
 - Případné omezení právních jednání souhlasem soudu
 - Způsob podávání zpráv soudu
 - Zda má právo na odměnu anebo náhradu nákladů
 - Kolizní opatrovník - jmenován soudem pokud
 - hrozí střet zájmů dítěte a jiné osoby,
 - nehájí zákonný zástupce dostatečně zájmy dítěte
-

Pěstounská péče

- Soud svěří dítě do pěstounské péče:
 1. Pokud o dítě nemůže pečovat žádný z rodičů, rodiče mají RO, ale nemohou o dítě osobně pečovat. Subjektivní i objektivní důvody
 2. Pokud o dítě nemůže pečovat poručník
 3. Pokud o dítě pečuje osoba dítěti příbuzná nebo blízká a rodiči, popřípadě předku dítěte není možné stanovit výživné ve výši, která zabezpečuje odůvodněné potřeby dítěte
- Osoba pěstouna
 - Skýtá záruky řádné péče – svéprávnost, bezúhonnost, záruky kladného výchovného působení, zajištění vhodného prostředí
 - Bydliště v ČR = obvyklé bydliště
 - Pěstounem může být jediná osoba, i jeden z manželů (souhlas, ne omezena svéprávnost, nebo těžko překonatelná překážka) nebo i manželé – společně (úprava poměrů k svěřenému dítěti pro dobu po rozvodu, ex lege zůstává pěstounem pozůstalý pěstoun)
 - Jak osoba příbuzná, blízká i cizí.
- Práva a povinnosti pěstouna:
 - je povinen a oprávněn o dítě osobně pečovat
 - při výchově dítěte vykonává přiměřeně práva a povinnosti rodičů
 - je povinen a oprávněn rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte
 - má povinnost informovat rodiče o podstatných záležitostech dítěte
 - má povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s jeho rodiči, příbuznými a blízkými osobami, má zásadně povinnost umožnit styk rodičů

Děkuji za pozornost

Info k novému občanskému zákoníku:
www.obcanskyzakonik.justice.cz